

העותרים

1. רוצים לחיות בלי מכרות (ע"ר 580539641)
  2. הקואליציה לבריאות הציבור (ע"ר 580449254)
  3. ד"ר שרית עוקד
  4. מר יעקב לקס
  5. מר אליעזר בר-שדה
  6. מר מוסא אבו-עיאדה
  7. גב' נירה רובין
  8. גב' גיתה סופר
  9. מר יואב קורצברג
- ו- 267 אחרים

(רשימת העותרים המלאה מוצגת להלן)

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'

מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין

רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345

טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

(להלן: "העותרים")

נגד

המשיבים

1. ראש ממשלת ישראל
2. המזכיר הצבאי של ראש הממשלה
3. סגן שר הבריאות
4. ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות

כולם על-ידי פרקליטות המדינה,

מחלקת הבג"צים, משרד המשפטים

רחוב צלאח א-דין 29, ירושלים 91181

טלפון: 02-6466588, פקס: 02-6467011

(להלן: "המשיבים")

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וצו ביניים

העותרים

1. רוצים לחיות בלי מכרות (ע"ר 580539641)
2. הקואליציה לבריאות הציבור (ע"ר 580449254)
3. ד"ר שרית עוקד
4. מר יעקב לקס
5. מר אליעזר בר שדה
6. מר מוסה אבו עיאדה
7. גב' נירה רובין
8. גב' גיתה סופר
9. מר יואב קורצברג
10. גב' לאה מיכלסון
11. מר יצחק לוי
12. מר בוריס צ'רטוב
13. גב' ריבה גנפון
14. גב' בלה זבודוב
15. גב' רוזה אוליצקי
16. גב' ראיסה פסקין
17. מר יצחק ארנון
18. ד"ר אברהם סופר
19. מר לאונרד קסלר
20. מר פיאר מרק אל-קובי
21. מר ז'אק זכריה
22. מר איגור קגלובסקי
23. מר הלמוט ויפריד בלקה
24. מר אברהם בלקר
25. גב' אסתר דונסקי
26. גב' לורה גוריושקין
27. גב' גוליאט לסקר
28. גב' בלה זמיר
29. מר חיים ויקטור איצקוביץ
30. גב' טוני פליגלר
31. גב' רות דבורה גולדברג ווייט
32. גב' סיב הרייט קליין ממרן
33. מר איתן מיכאלי
34. גב' פטריס סימון פרז
35. מר שמעון ינקוביץ
36. גב' אסתר ואן מאנן

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'

מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין

רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345

טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

37. גב' יהודית בן נחום
38. גב' מריה בוויקו
39. גב' יהודית קצין
40. גב' טובה מרק בן צבי
41. גב' שרה תמרי
42. מר משה כהן
43. גב' אלינה סויבלמן
44. מר חי זוהר
45. מר אלון סגל
46. מר ניסים אריק זנו
47. גב' הדס קורצברג
48. מר גיא רשף
49. גב' רחל קריקב
50. גב' סבינה ארטה גלרשטיין
51. מר יהושע אברהם מימון
52. גב' אורלי חיוט
53. גב' שרון דלמן
54. גב' חנה אורית פרידמן
55. מר ארסני רוזנבאום
56. גב' יפעת דונסקי
57. גב' אנה ברודסקי
58. גב' יערה זנו
59. מר ניר וייס
60. מר רון שי בן נר
61. גב' אילת בן נר
62. מר אריאל רון
63. מר טל גור
64. מר דרורי אלינסקי
65. גב' אנאבל לי פרז
66. מר מוריץ פרץ
67. מר סידני סינגר
68. גב' אלפרידה קורצברג
69. מר סימור לוסטיג
70. מר דב פוניו
71. מר אבינועם יניר
72. גב' בינה יסינובסקי
73. גב' רוזה לוי

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'
מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין
רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345
טלפון : 03-6439911, פקס : 03-6439966

המשך רשימת העותרים:

74. גב' אינה רינה הרלב סינגר
 75. גב' רות גל
 76. גב' קטלינה פצ'רסקי
 77. גב' תמר אבנרי
 78. מר גדעון נצר
 79. מר מיכאל גל
 80. מר משה טאובר
 81. מר יצחק אלינסקי
 82. גב' פנינה סום
 83. גב' נינה קושנר
 84. מר בן ציון אלאון
 85. מר בוריס גורביץ
 86. גב' צפורה יניר
 87. מר חיים עטר
 88. גב' חיה צפריר
 89. מר נפתלי צפריר
 90. גב' מיכאלה אלינסקי
 91. מר נחום רון
 92. מר מיכאל אבני
 93. מר גיורא בן גרא
 94. גב' אסנת יותם
 95. מר מרדכי שמואל
 96. גב' איבטה לולדזה
 97. מר מרדכי טרביטש
 98. מר לורנס סילוי פוניו
 99. מר מיכאל גינצל
 100. מר שאול חנוך
 101. גב' שרה פרידמן
 102. גב' סוזן כהן
 103. עו"ד אלישבע גינצל
 104. מר הרמן יעקובזון
 105. גב' אלן ג'ן צ'רני
 106. גב' אליזבטה גורביץ
 107. מר גיורא גליקסמן
 108. מר יבגני פרמילובסקי
 109. גב' ווילהלמינה יעקובזון
 110. מר יוסף אזולאי
 111. גב' רות טרביטש
- כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'
 מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין
 רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345
 טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

112. גב' אנה כוגן
113. גב' סבטלנה ניסנבויס
114. גב' סופיה נקרסובסקי
115. גב' סמדר אל-קובי
116. מר אדוארד ליפוביץ
117. מר ויקטור שוורץ
118. מר אברהם שקי
119. גב' נעמי אלאון
120. עו"ד איציק יצחק בנישתי
121. גב' ליובוב גלצר
122. מר מאיר הלוי
123. מר יוחנן כהן
124. מר דוד סימון
125. גב' זינאידה קוסטנוביץ
126. מר יעקב כץ
127. מר שרגא קלסון
128. מר יהורם רודד
129. מר ראובן ארד
130. מר דורון הלפרן
131. מר נחמיה ספקטור
132. גב' לינדה מרי עטר
133. גב' אירינה שוורץ
134. ד"ר בתיה רודד
135. מר פליקס אנגל
136. מר אלכסנדר גלצר
137. גב' נטליה טיבין
138. גב' אלקה אלה אורן
139. מר ישראל בלון
140. גב' אגנטה הלפרן
141. מר שלמה לויתן
142. מר דניאל נצר
143. גב' סבטלנה מקסימוב
144. מר סיני מאיר ג'וליאן
145. מר ברוך אשכנזי
146. מר יצחק בר
147. גב' תרצה מרגליות גולדמן
148. מר יצחק ברוש
- כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'
מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין
רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345
טלפון : 03-6439911, פקס : 03-6439966

המשך רשימת העותרים:

149. גב' זהבה חגבי צ'רני
 150. גב' רחל אזולאי
 151. מר ישעיהו סנדו מנדלוביץ
 152. מר רפי פרימן
 153. גב' עפרה בר
 154. מר אבי יוסיפוביץ
 155. גב' דליה ספקטור
 156. גב' אנה שלכטר
 157. מר יהושע שמש
 158. גב' צביאלה שמש אביאל
 159. מר צדוק בר אור
 160. מר אליהו מוצאלי
 161. מר שמשון לוי
 162. גב' אלנה ליטס
 163. גב' שרי חרמון מיכאלי
 164. מר ולדיסלב טיבין
 165. גב' אולגה מיכאי
 166. מר יצחק דן רובין
 167. מר יוסף לובטון
 168. גב' אביגיל כהן
 169. מר אלון אהרוני
 170. גב' חניתה אסתר חורש
 171. מר אברהם חרפ
 172. מר אלי רקח
 173. מר מרדכי רסקין
 174. גב' ענת רסקין עוז
 175. מר נימרוד שילוח
 176. מר עודה גברין
 177. גב' עירית מור
 178. מר בוריס אברבוך
 179. גב' מרינה ארונס
 180. גב' טטיאנה בונין
 181. גב' גויס בר אור
 182. גב' לאה בן עברי
 183. מר שלום לויטין
 184. מר יזהר תמרי
 185. גב' אדריאנה דורה אטיאס
 186. גב' סימה חולי אוניל

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'

מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין

רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345

טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

- המשך רשימת העותרים:
187. גב' ריטה אייליבסקי
188. מר יהודה מייקון
189. גב' נופיה חביב גילאון
190. גב' רובי אייזקס
191. מר אורי קוצר
192. מר יורי דרגילב
193. גב' סבטלנה גנפין
194. מר איתן כהן
195. גב' נורית מלכה לקס
196. גב' כרמית טרביטש
197. גב' טטיאנה סברדלין
198. מר גדעון צבי לקס
199. גב' שבי לקס
200. גב' מיכל מימון
201. מר איתן דרור שקד
202. גב' אסתר אזולאי
203. מר מיכאל שרביט
204. גב' אילנית אוליאל
205. מר עפר סלע
206. מר גיא מעין
207. גב' רות עמר
208. גב' דגנית בר-שדה בלומנפלד
209. מר שמעיה טננבוים
210. מר סיפן כפרי
211. גב' אילנית לקס חביב
212. מר דורון לקס
213. גב' בשמת פוקודה
214. גב' אולגה לויטין
215. גב' מירב לייבה
216. גב' סיון כהן
217. גב' תמר שקד
218. גב' פולינה רוטנברג
219. מר שמואל הרשקוביץ
220. גב' לאנה עמוס
221. מר מוטי עמוס
222. גב' אוקסנה קוסטיליוב
223. מר מיכאל שטיינברג
224. גב' יעל חורב

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'
מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין
רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345
טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

המשך רשימת העותרים:

225. גב' ויקטוריה נוביצקי
226. גב' רויט הובר כהן
227. גב' עינת כהן
228. גב' אפרת וייס
229. גב' אילנה כוגן
230. גב' אירינה זיאזין
231. מר חננאל בן ישראל דיקסון
232. גב' חנה דסקל
233. מר נתנאל מרדכי דסקל
234. מר אורן עטר
235. מר חן רז
236. גב' רינה תמרי
237. גב' אתי איזדראילוביץ
238. גב' אלנה ארונס
239. מר תמיר מור לוי
240. מר בוריס ארונס
241. גב' טל גולדמן
242. מר עוז זיכרמן
243. גב' קסניה מורוזוב
244. גב' רימה מיכאי
245. גב' ענבר תמרי
246. מר ינור חיים אטדגי
247. מר דובב בר
248. גב' דוריאן דנינו
249. מר יואב ישעיה
250. מר יוני שטרלינג
251. מר הנריך מנזון
252. מר עמית אלדד רובין
253. מר מחמד דהאבשה
254. מר גמעה דהאבשה
255. מר מחמד אבו עייאדה
256. מר עמר אבו עיאדה
257. מר עבדאללה אבו גודה
258. מר דיאב אבו סיתה
259. מר מוחמד גבועה
260. מר אברהים אבו עאיד
261. מר חדר דהאבשה
262. מר עבדאללה אבו רבייעה

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'

מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין

רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345

טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

המשך רשימת העותרים: 263. מר סלימאן קבועה

264. מר יונס דהאבשה

265. מר עלי קשאחרה

266. מר חסן אבו סביח

267. מר חליל קורעאן

268. מר חדר אבו עיאדה

269. מר אברהים גבועה

270. מר אברהים גברין

271. מר חליל גברין

272. מר עבד אל מעזיז דהאבשה

273. מר זיאד קבועה

274. מר נאוף אבו עיאדה

275. מר נאיף אבו עיאדה

276. מר סלימאן דהאבשה

כולם על-ידי בא-כוחם עו"ד אפי מיכאלי ואח'

מיכאלי ושות', משרד עורכי-דין

רחוב דניאל מוריץ 34, תל-אביב 69345

טלפון: 03-6439911, פקס: 03-6439966

(להלן: "העותרים")

נגד

1. ראש ממשלת ישראל

2. המזכיר הצבאי של ראש הממשלה

3. סגן שר הבריאות

4. ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות

כולם על-ידי פרקליטות המדינה,

מחלקת הבג"צים, משרד המשפטים

רחוב צלאח א-דין 29, ירושלים 91181

טלפון: 02-6466588, פקס: 02-6467011

(להלן: "המשיבים")

המשיבים

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על-תנאי המופנה אל המשיבים והמורה להם להתייצב וליתן טעם כדלקמן:

1. מדוע לא יינתן צו מוחלט האוסר על המזכיר הצבאי של ראש הממשלה להתערב בהחלטתם של הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור, המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד וזאת לאור הסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור.

2. מדוע לא ינתן צו מוחלט המורה למשיבים לחשוף את מהות הטענה לקיומו של טעם ביטחוני אשר הוביל את המזכיר הצבאי של ראש הממשלה להתערב בהחלטת משרד הבריאות להתנגד להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר.
3. מדוע לא ינתן צו מוחלט המורה למשיבים לחשוף את חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שהוזמנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של טעמים ביטחוניים בהקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר שבקרבת העיר ערד.
4. מדוע לא ינתן צו מוחלט המורה לגורמים המקצועיים במשרד הבריאות - המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד - שלא לשנות את החלטתם בעקבות חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שהוזמנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של שיקולים ביטחוניים בלבד והיא פרי התערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בשיקול הדעת המקצועי של הגורמים האמונים על בריאות הציבור במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור.

עתירה למתן צו ביניים

עד להכרעת בית המשפט הנכבד בעתירה למתן הצווים על תנאי, כפי שפורט לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים המורה למשיבים כדלקמן:

1. כי המשיב 2, המזכיר הצבאי של ראש הממשלה, יחדל מלהתערב בהחלטתם של הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור הבריאות המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד בשל הסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור.
  2. כי לא תשונה החלטתם הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם המשיב 4, ראש שירותי בריאות הציבור, המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד בעקבות חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שהוזמנה ומומנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של טעמים ביטחוניים בהקמתו של המכרה.
  3. כי המשיבים 1,2 יחשפו את מהות הטענות בדבר קיומו של שיקול ביטחוני בהקמת המכרה ואת חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שהוזמנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של טעמים ביטחוניים כאמור.
- הנימוקים לבקשת צו הביניים מובאים לאחר הטיעון המשפטי.

בקשה לקביעת העתירה לדיון בהקדם

בית המשפט הנכבד מתבקש, להורות על קביעת העתירה לדיון בהקדם, וזאת בשל החשש כי חוות הדעת שהוזמנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של שיקולים ביטחוניים בהקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר, תעשה דרכה לגורמי המקצוע במשרד הבריאות ואלה ישנו עמדתם הבריאותית בעקבות כך. נקיטת פעולות שכאלה על-ידי המשיבים יש בהן כדי לסכן את ניהולה האפקטיבי של העתירה והן עשויות להקשות על השבת המצב לקדמות ולפגוע באמון הציבור במערכות השלטון המונעות - על-פי הנטען בעתירה - משיקולים זרים.

א. תמצית העתירה

1. עניינה של עתירה זו הוא בהתערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בהחלטת הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות, ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור, המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בשדה בריר בסמוך לעיר ערד (להלן: "המכרה") בשל הסכנה הצפייה לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור, וזאת בטענה לקיומם של שיקולים ביטחוניים בהקמתו של מכרה פוספטים בשדה בריר בקרבת העיר ערד.
2. כל זאת, לאחר שגורמי המקצוע במשרד הבריאות גמרו בדעתם והחליטו להתנגד להקמתו של המכרה בשל הסכנה הצפויה לחייהם ולבריאותם של 45,000 תושבי האזור החיים בסמיכות לאזור המכרה, וזאת לאחר דיון מקצועי, מעמיק ומקיף ותוך התייחסות לשורה ארוכה של חוות דעת בנושא.
3. מן העובדות המוצגות במסגרתה של עתירה זו עולה, כי בפגישה שנערכה במשרד ראש הממשלה בין המשיב 2, המזכיר הצבאי של ראש הממשלה, לבין המשיב 3 והמשיב 4, ביקש המשיב 2 מהמשיבים 3,4 כי בשל טענה לקיומו של אינטרס ביטחוני בהקמתו של המכרה, יאפשרו קבלתה של חוות דעת בריאותית נוספת שתמומן על-ידי משרד ראש הממשלה וזאת על-אף שגמרו בדעתם והחליטו להתנגד להקמתו של המכרה בשל הסכנה הבריאותית שתצמח מהקמתו לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור.
4. על-אף זרותה של הטענה לקיומו, לכאורה, של שיקול הביטחוני לשיקול הבריאותי, הסכימו המשיבים 3,4 לבקשתו של המשיב 2 וזאת למרות שהשיקול הביטחוני אינו רלוונטי כלל לגיבוש עמדתו המקצועית של משרד הבריאות אשר התבססה על ניתוח מעמיק ומפורט של שורה ארוכה של חוות דעת ומחקרים בתחום בריאות הציבור באשר לסכנה הצפויה לחייהם ולבריאותם של תושבי ערד והסביבה הסמוכים לאזור המכרה.
5. נוכח האמור ולאור היעדר כל תגובה מצד המשיבים לפניית העותרים, לא נותרה ברירה בידי העותרים אלא לפנות לבית המשפט הנכבד בעתירה זו, בטענה כי עצם החלטתם של המשיבים לקבל את חוות דעתו הנוספת של פרופ' שמואל שפירא על בסיס שיקולים ביטחוניים בלבד (להלן: "ההחלטה") וזאת לאחר שגורמי המקצוע במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור החליטו להתנגד להקמתו של המכרה משיקולים בריאותיים בלבד, הינה החלטה פסולה המונעת משיקול זר.

ב. הצדדים

ב.1. העותרים

6. **העותרת 1** הינה עמותה רשומה ששמה לעצמה מטרה לפעול בכלים ציבוריים, משפטיים ואחרים כנגד הקמתו של מכרה פוספטים בשדה בריר בקרבת העיר ערד.
7. **העותרת 2** הינה עמותה רשומה החותרת להפחתת תחלואה מזיהום סביבתי. מטרתיה המרכזיות הן הפחתת זיהום האוויר, הנובע מתעשיית

מתכות, כימיקלים וייצור חשמל; קידום מחקר החושף את הקשר שבין זיהום סביבתי ובריאות; הנגשת מידע מקצועי ועיבודו לקהל ישראלי רחב.

עומדים בראש העותרת 1 ופועלים כנציגות תושבי ערד וישובי הסביבה המתנגדים להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר.

8. העותרים 3-9
(נציגות התושבים)

בראש הקבוצה עומדת העותרת 3 אשר מקיימת יחד עם העותרים 4-9 פגישות שוטפות עם גורמים שונים בנושא, בניהם חברי כנסת, שרי ממשלה, נציגי ציבור, ראשי ערים ואחרים העשויים לסייע בידם למצות את התנגדותם להקמתו של המכרה. העותרים 3-5, 7-9 הם תושבי העיר ערד, עותר 6 הוא תושבי הישוב הבדואי אל-פורעה.

הם תושבי העיר ערד המתנגדים להקמתו של המכרה בקרבת עירם.

9. העותרים 10-254
(תושבי העיר ערד)

א. העותרים 66-9, 214-215 הם תושבי ערד הסובלים מבעיות נשימתיות ומטופלים במסגרת שירותי הרפואה הממלכתיים.

ב. העותרים 3, 5, 7, 34, 36, 39-60, 104, 144, 149, 159-160, 166-167, 173-176, 181-186, 188, 191-205, 207-209, 211-217, 219-222, 224-228, 231-233, הם הורים לילדים קטינים תושבי העיר ערד המהווים, על-פי מחקרים, קבוצת סיכון במידה ויוקם המכרה.

ג. העותרים 4, 8, 10-32, 65-143 הם קשישים תושבי העיר ערד המהווים, על-פי מחקרים, קבוצת סיכון במידה ויוקם המכרה.

ד. העותרים 3-5, 7-11, 16-20, 22-24, 26, 28-33, 35, 38-47, 49-57, 59, 66-67, 69-73, 76-77, 80-82, 85-94, 96-98, 100-102, 104-107, 109-142, 145-147, 149-164, 166-169, 172-175, 177, 181-186, 188-192, 194-195, 198-204, 207-209, 211-214, 216-221, 224-225, 227, 239 הם בעלי נכסים בערד, שערכם עלול לרדת כתוצאה מהקמת המכרה.

ה. העותרים 7, 16, 26, 30, 41, 44, 53, 55, 69, 100, 125-127, 137, 161-162, 166, 168-169, 185, 189, 196, 198, 201, 208, 211, 213, 227, 251 הם תושבי ערד העוסקים בתיירות ובאומנות שמקור פרנסתם עלול להיפגע כתוצאה מהקמת המכרה.

ו. העותרים 3, 5, 9, 20, 24, 41, 44, 51, 53, 56, 72, 80, 89, 102, 106, 117, 136-138, 161, 169, 171, 180, 187-189, 199, 208, 209, 222, 231, 237, 251 הם תושבי ערד העוסקים במסחר ומקור פרנסתם עלול להיפגע כתוצאה מהקמת המכרה.

הם תושבי היישוב הבדואי אל-פורעה שנמצא בתהליכי הכרה במסגרת המועצה האזורית אבו-בסמה, המתנגדים להקמתו של המכרה.

10. העותרים 253-275
(תושבי אל-פורעה)

- א. העותרים 254-261 הם תושבי אל-פורעה הסובלים מבעיות נשימתיות ומטופלים במסגרת שירותי הרפואה הממלכתיים.
- ב. העותרים 4, 253-257, 259-260, 263-265, 267-273, 275, הם הורים לילדים קטינים תושבי הישוב הבדואי אל-פורעה המהווים, על-פי מחקרים, קבוצת סיכון במידה ויוקם המכרה.
- ג. העותרים 254 וכן 262-263 הם קשישים תושבי הישוב הבדואי אל-פורעה המהווים, על-פי מחקרים, קבוצת סיכון במידה ויוקם המכרה.
- ד. העותרים 4, 258, 261, 270 הם תושבי אל-פורעה העוסקים בתיירות שמקור פרנסתם עלול להיפגע כתוצאה מהקמת המכרה.
- ה. העותרים 258, 261 הם תושבי הישוב הבדואי אל-פורעה העוסקים במסחר ומקור פרנסתם עלול להיפגע כתוצאה מהקמת המכרה.
- הוא תושב היישוב הבדואי כסייפה המתנגד להקמתו של המכרה.**
העותר 276 הוא הורה לילדים קטינים המהווים, על-פי מחקרים, קבוצת סיכון במידה ויוקם המכרה.

11. העותר 276
(תושב כסייפה)

ב. המשיבים

- הוא ראש ממשלת ישראל ושר הבריאות, אשר בכובעו כראש ממשלת ישראל אליו כפוף המשיב 2 אשר ביקש מהמשיבים 3, 4 לקבלת חוות דעת בריאותית בנוגע להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר וזאת על-אף שאלו החליטו להתנגד להקמתו של המכרה מטעמים בריאותיים הנעוצים בסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי העיר ערד וסביבתה.
- הוא יועצו של המשיב 1 לענייני צבא ובטחון. הוא שביקש מהמשיבים 3, 4 לקבלת חוות דעת בריאותית בנוגע להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בטענה לקיומם של שיקולים ביטחוניים וזאת על-אף שאלו החליטו להתנגד להקמתו של המכרה מטעמים בריאותיים הנעוצים בסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי העיר ערד וסביבתה.
- הוא סגן שר הבריאות ומתפקד בפועל כשר הבריאות האחראי על בריאות הציבור בישראל. הוא שהסכים לבקשתו של המשיב 2 - משיקולים ביטחוניים בלבד - לקבל חוות דעת בריאותית נוספת בנוגע להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר וזאת על-אף שגמר בדעתו והחליט להתנגד להקמתו של המכרה מטעמים בריאותיים הנעוצים בסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי העיר ערד וסביבתה.
- הוא עומד בראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות והוא

12. המשיב 1

13. המשיב 2

14. המשיב 3

15. המשיב 4

הגורם המקצועי הבכיר בנושא בריאות הציבור בישראל. הוא שהסכים לבקשתו של המשיב 2 - משיקולים ביטחוניים בלבד - לקבל חוות דעת בריאותית נוספת בנוגע להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר וזאת על-אף שגמר בדעתו והחליט להתנגד להקמתו של המכרה מטעמים בריאותיים הנעוצים בסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי העיר ערד וסביבתה.

ג. רקע עובדתי

ג.1. כללי

16. לאחרונה סיימו הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור לגבש את עמדתם המקצועית המתנגדת להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בקרבת העיר ערד וזאת לאור הסכנות הצפויות לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור מפעילותו של המכרה (להלן: "עמדת משרד הבריאות").

17. עמדת משרד הבריאות גובשה כחלק מתפקידו של משרד הבריאות כאחראי על בריאות הציבור במדינת ישראל והיא עתידה להימסר לוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז דרום של משרד הפנים במסגרת דיוניה בהפקדתה של תוכנית מפורטת מס' 140/03/24 שמטרתה הקמת אתר לכריית פוספט בשדה בריר בסמוך לעיר ערד וליישובים כסייפה ואל-פורעה.

נספח א: חוברת שהופקה על-ידי נציגות תושבי העיר ערד במהלך שנת 2008 ובה מפה (עמוד 4) המתארת את מיקומו הגיאוגרפי של אזור הכרייה המתוכנן בשדה בריר ופרטים נוספים אודות תוכנית הכרייה.

18. גיבושה הסופי של עמדת הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם המשיב 4, ראש שירותי בריאות הציבור, התבססה על חוות דעת מסכמת, מעמיקה, מקצועית ומקיפה של ד"ר מיכה ברחנא וד"ר יונתן דובנוב, מומחים בבריאות הציבור, אשר הוזמנה על-ידי המשיב 4. עמדתם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב בחוות דעתו המסכמת מיום 16 באפריל 2010 קבעה כי המסקנה העולה מבחינה של כל חוות הדעת שהוגשו למשרד הבריאות, הן מצד אלו המתנגדים להקמתו של המכרה והן מטעמים של אלו המבקשים את הקמתו, היא כי הפעלתו של המכרה תגרום לתוספת זיהום אוויר אשר תביא לתוספת תמותה ותחלואה בקרב תושבים המתגוררים בסביבת המכרה. להלן פרק המסקנות בחוות הדעת האמורה:

"התסקיר הסביבתי שהוגש לא רק שאינו מספק תמונה ברורה של תוספת הזיהום בעת הפעלת מכרה, אלא שהוא מבוסס על נתונים שאינם עדכניים ואינו מתייחס לסיכונים פוטנציאליים מהותיים. לא קיימת בו התייחסות לאוכלוסייה הקרובה מאוד למכרה המוצע ואין התייחסות למפגעי קרינה מייננת שעלולה להאמיר, באופן מלאכותי, כתוצאה מפעילות הכרייה. חוות הדעת השונות מטעם המבקשים מתייחסות למחקרים וחישובים עבור אוכלוסייה עובדת ולא לעשרות אלפי תושבים בהם פעוטות, ילדים, קשישים וחולים.

אין ספק שהפעלת המכרה (שהינה פעילות מלאכותית) תביא לתוספת זיהום האוויר בערד וסביבתה וכתוצאה מכך, לתוספת

תחלואה ותמותה. הגישה הבריאותית במקרים של תכנון עתידי איננה מבוססת רק על עמידה בתקנים (לפי הגישה של עורכי התסקיר וחלק ממגישי חוות דעת) אלא על התוספת האפשרית של זיהום אוויר כתוצאה מהפעילות הצפויה. במקרה זה, תוספת משמעותית לרמת הזיהום העכשווית (100-150 מק"ג/מ"ק יממתי או 50-70 מק"ג/מ"ק שנתי של PM_{10}) תגרום לתחלואה נשימתית ולתמותה נוספת יומית או שנתית כתוצאה ממחלות לב ונשימה בין 2.5%-5% לבין 10%-15% בהתאם (WHO, 2006).

בנוסף יהיו מפגעים בריאותיים שונים כגון רעש, גרימת לחץ לציבור (פיצוצים קבועים בכמויות גבוהות), אבק ולכלוך אשר ידרדרו את איכות החיים של התושבים באזור.

אין לחשוף אוכלוסייה (שאינה אוכלוסיית עובדים) לקרינה מייננת מלאכותית משמעותית (שעלולה להיווצר עקב פעילות הכרייה) שלא לצורך מידי והכרחי (ראו גם חוזרי מנכ"ל משרד הבריאות בנדון 18/2009 ו- 07/2010 והמסמך של האיחוד האירופאי שעל בסיסו בנוי החוזר האחרון - Referral Guidelines for Imaging & Diagnostic Recommendations).

הצגת תוספת ה"אבק" כאבק מדברי גרידא אינה מדויקת (בלשון ההמעטה) שכן כפי שצוין בחוה"ד הקודמת שלנו מדובר בשטח כרייה בו מבוצעים פיצוצים תכופים של סלעי פוספאטים ומכיל בתוכו יסודות רדיואקטיביים אשר חוברים לאבק ובסופו של תהליך ננשמים אותם חלקיקים רדיואקטיביים ע"י התושבים. לכך מצטרפת תנועה משמעותית של כלי רכב כבדים על פני השטח עם פליטות משמעותיות של שריפת דלקים אשר יתווספו לאבק.

לסיכום: לדעתנו, הפעלת המכרה תגרום לתוספת זיהום אוויר אשר תביא לתוספת תמותה ותחלואה."

נספח ב: חוות דעתם הסופית של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב מיום 16 באפריל 2010.

19. בעקבות חוות דעת זו, גובשה עמדתו הסופית של משרד הבריאות כנגד הקמתו של המכרה וזאת לאור העלייה הצפויה בתמותה ובתחלואה בקרב תושבי אזור הכרייה. ראו בעניין זה את מכתבו של המשיב 4, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, המאשר את מסקנות חוות הדעת המסכמת שהוגשה לו על-ידי ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב. במכתבו למהנדסת מחוז הדרום במשרד הבריאות הוא קובע כי מסקנותיהם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב מקובלות עליו מבחינה מקצועית.

נספח ג: מכתבו של ראש שירותי בריאות הציבור מיום 18 באפריל 2010.

ג.2. הסכנות הבריאותיות מכריית פוספט

ג.2.א. אבק חלקיקי עדין (Particulate Matter)

20. ראוי לציין, כי עמדתו הסופית של משרד הבריאות - האחראי על בריאות הציבור במדינת ישראל - התגבשה לאחר בחינה של שורה ארוכה של חוות דעת מקצועיות מטעמים של גורמים שונים בעניין הקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בקרבת העיר ערד. עמדה זו מבוססת, בין היתר, על מחקרים מוכרים ומקובלים לפיהם כרייתו של הפוספט גורמת להיווצרותו של אבק חלקיקי עדין המהווה סכנה חמורה לנחשפים לו. אבק חלקיקי עדין הוא תערובת של חלקיקים עדינים המרחפים באוויר ונישאים עמו. ריכוזים גבוהים של אבק חלקיקי נמצאו מזיקים במיוחד וגורמים לתחלואה מוגברת בסרטן ריאות ומחלות נשימתיות שונות כגון אסתמה.

21. מדידת החלקיקים נעשית על-פי קבוצות בהתאם לגדלים שונים. בעבר, נהוג היה להתייחס כקבוצת סיכון לחלקיקים מקבוצת PM_{10} (Particulate Matter) בגודל של עד 10 מיקרון. זו היתה קבוצת המדידה מאחר ולא היתה בידי המדע היכולת למדוד את השפעתם של חלקיקים הקטנים מגודל של 10 מיקרון. על כן, גודל זה הגדיר את הסיכון מהקבוצה כולה. כיום, עם התקדמות המדע ויכולת המדידה של פוטנציאל הסכנה מחלקיקים קטנים יותר, נמצא כי חלקיקים קטנים אלו הם מסוכנים והרסניים הרבה יותר. לפיכך, מחקרים מעודכנים מצביעים על מידת סכנה רבה יותר הטמונה בחלקיקים מקבוצת $PM_{2.5}$, בגודל של עד 2.5 מיקרון. חלקיקים אלו מהווים כ- 50% מקבוצת החלקיקים בגודל של עד 10 מיקרון והם אינם נעצרים באף או בגרון וחודרים למערכת הנשימה ומעמידים את בריאותו של האדם בסכנה חמורה.

22. בהתאם למחקרים, בשל גודלם המזערי של חלקיקים אלו, חשיפה להם עלולה לגרום נזק רב לרקמות העדינות בריאותיהם של אלו הנחשפים להם ומכאן המסקנה כי בפליטתם יש כדי לגרום להגברת התחלואה. הסיכון בקבוצת חלקיקים זו נובע מעצם גודלם המזערי של החלקיקים, ללא כל תלות במרכיביהם. גודלם המזערי מאפשר להם לחדור לאזורים עדינים במערכת הנשימה של האדם ובעיקר בריאותיו, ולגרום לחסם שתוצאתו הרת אסון. בעניין זה, ראו הדברים המובאים בדו"ח סיכונים בריאותיים לנחשפים לחומרים הנפלטים לאוויר שפורסם על-ידי לשכת דובר השר להגנת הסביבה:

"ההשפעות הרחבות של חומר חלקיקי על בריאות הציבור באות לידי ביטוי בשיעול וגירוי של קנה הנשימה ושל העיניים. החומר החלקיקי קיים בגדלים שונים. חלקיקים גדולים יותר מסוכנים פחות כיוון שהם נתפסים ביתר קלות על ידי האף או הגרון ולאחר מכן נפלטים החוצה על ידי הנשימה, על-ידי שיעול, או נבלעים. חלקיקים קטנים יותר נשאפים לתוך קנה הנשימה. חלקיקים קטנים מ-10 מיקרון עלולים לגרום לירידה בתפקודי ריאה, למחלות דרכי נשימה, מחלות לב וכלי דם.

חלקיקים בקוטר של 2.5 מיקרומטר ומטה הם המסוכנים ביותר: הם יכולים לחדור בקלות לפינות העדינות ביותר בראות, ולפגוע בתהליך הנשימה. בהיותם בעלי שטח פנים גדול הם יכולים גם לספוח חומרים רעילים ההשפעה המדאיגה ביותר של חומר חלקיקי היא על אוכלוסיות רגישות. אלה כוללות אנשים הסובלים ממחלות נשימתיות כרוניות מסוימות כגון אסתמה. הגירוי הנוצר על ידי החומר חלקיקי עלול להחמיר את מצבם. הם מגבירים תופעות של שיעול, זיהומים, דלקות וקוצר נשימה. החלקיקים מגבירים מחלות דרכי נשימה תחתונות בילדים.

חשיפה כרונית לחלקיקים קטנים יכולה לגרום לתמותה ממחלות לב וריאות ומסרטן ריאות."

נספח ז: דו"ח סיכונים בריאותיים לנחשפים לחומרים הנפלטם לאוויר שפורסם על-ידי לשכת דובר השר להגנת הסביבה (עמוד 2 - חלקיקים PM).

ג.2.ב. יסוד האורנים וגז הרדון על נגזרותיו

23. על-פי ממצאים של המרכז למחקר גרעיני בנחל שורק, אבק הפוספט כולל שורה של חומרים מסוכנים, ביניהם אורניום ורדון הפולטים קרינה רדיואקטיבית. האורניום מצוי בפוספט בדרך כלל יחד עם בנותיו הרדיואקטיביות גם הן. מחקרים מראים, כי אורך חייו של האורניום הוא ארוך מאוד ביחס למרכיבים רדיואקטיביים אחרים. עובדה זו מובילה למסקנה כי האורניום נישא ברוח בחלקיקי האבק העדין אליהם הוא נצמד ונותר פעיל ומזיק לאורך זמן. העובדה, כי האורניום אינו מתפרק במהירות, מאפשרת לו לעבור עם הרוח מרחקים ניכרים, ועל כן פליטתו לאוויר בסמוך לאזורים מיושבים המצויים במורד הרוח מהווה סכנה חמורה לבריאות תושבי האזור.

24. בחשיפה אליו, פולט האורניום קרינת אלפא המהווה סכנה חמורה לרקמות התא בהן היא פוגעת. הוא חודר אל מערכת הנשימה יחד עם האוויר הנשאף לריאות ובכך מסכן את אלו החשופים לו. על-פי מחקרים, רוב האורניום המצוי בפוספט נלכד בחלקיה העמוקים של מערכת הנשימה ובעיקר באזור הנאדיות ובבלוטות הלימפה שבאזור הסימפונות. לאור חשיבותם, ראו הדברים המובאים בפרק המבוא לדו"ח המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק הקובע נחרצות כי קיימים ריכוזים מסוכנים של אורניום באבק הפוספט:

"רוב האורניום המצוי בפוספטים מופיע בתרכובות בלתי מסיסות, וחלקו נלכד בחלקיה העמוקים של מערכת הנשימה, בעיקר באזור הנאדיות ובאזור הסמפונות. מנת הקרינה לאדם הנושם אבק עתיר אורניום טבעי, כמו אבק פוספטים, נגרמת ברובה על-ידי האורניום ובנותיו הנלכדים בריאה."

נספח ה: יאיר גרוף, עובדיה אבן, טוביה שלזינגר, מנחם מרגליות "הערכת סיכוני קרינה לעובדים במסוף הפוספטים בנמל אשדוד" המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק (ממ"ג 2676, ינואר 1997).

25. תוצאה מסוכנת נוספת של פעולת כריית הפוספט היא פליטתו של גז הרדון על נגזרותיו. חשיפה לגז הרדון, הנוצר בשרשרת התפרקות רדיואקטיבית של יסוד האורניום, נחשבת כסיכון סביבתי חמור כאשר ריכוזו גבוה. אחת מנכדותיו של גז הרדון הוא היסוד הרדיואקטיבי המסוכן ביותר - פולוניום, שזמן התקיימותו ארוך. יסוד זה יהיה בין אלה שתושבי הסביבה ייחשפו אליהם ושיסכן את בריאותם ואת חייהם.
26. בשורה של מחקרים נמצא, כי קיים קשר בין חשיפה לגז הרדון ונגזרותיו לבין הגברת התחלואה ממחלת הסרטן, ובמיוחד סרטן ריאות וסרטן שלפוחית השתן. לפיכך, הוכר גז הרדון בשנת 1998 על-ידי הסוכנות הבינלאומית לסרטן כמסרטן ודאי בבני אדם.
27. מקור הרדון בסלעים ובקרקע והוא תוצר התפרקות של היסוד רדיום המהווה בעצמו תוצר התפרקות של יסוד האורניום. מדובר בגז אציל, חסר טעם וריח והוא מצוי במקומות בהם ריכוז האורניום גבוה יחסית, כגון סלעי גרניט ומרבצי פוספט. בשל היותו גז אציל, הוא אינו מגיב לחומרים בסביבתו והוא נודד בקלות יחסית מהמקום בו הוא נוצר. מרגע פליטתו מהקרקע, הוא נישא באוויר ועשוי לעבור מרחקים ניכרים בהתאם למשטר הרוחות ותנאי האקלים השוררים באזור הימצאותו. יש לציין, כי אורך חייו של הרדון ונגזרותיו הוא קצר יחסית ולכן תרכובות אלו דועכות במהירות יחסית. יחד עם זאת, עם החשיפה לרדון וחדירתו למערכת הנשימה באמצעות האוויר, נפלטים חלקיקי אלפא שפגיעתם ברקמת התא עלולים לגרום לנזקים בריאותיים חמורים, כפי שהוצג לעיל.

ג.3. חוות דעת מקצועיות המצביעות על סכנות הכרייה בשדה בריר

ג.3.א. חוות דעתם של מומחים בתחום בריאות הציבור

28. כאמור, עמדתו הסופית של משרד הבריאות מבוססת על חוות דעת מקצועיות ומפורטות של מומחים בתחום בריאות הציבור ואחרים, אשר קובעות גם הן כי הקמתו של מכרה פוספטים בשדה בריר הסמוך לעיר ערד מהווה סכנה ברורה ומוחשית לחייהם, לשלמות גופם ולבריאותם של תושבי העיר ותושבי הסביבה כולה.
29. כך לדוגמא, בשתי חוות דעת נפרדות, האחת במסגרת מכתב למנכ"ל עיריית ערד מיום 28 פברואר 2008 והשנייה במכתב למנכ"ל עיריית ערד מיום 30 מאי, 2008 מצביעים ד"ר ברחנא, רשם הסרטן הלאומי, וד"ר דובנוב, מומחה בבריאות הציבור, כי בהקמתו של המכרה בשדה בריר טמונות סכנות ברורות ומוחשיות לחייהם ולבריאותם של תושבי ערד והסביבה. הסכנות המרכזיות עליהם מצביעים המומחים, ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב, בחוות דעתם נובעות בעיקר מפליטתו של אבק חלקיקי עדין הנוצר בהליך הכרייה, המעמיד בסכנה חמורה ומוחשית את חייהם של תושבי ערד והסביבה. לפי חוות דעתם של המומחים, חשיפה לאבק חלקיקי עדין, שייווצר בעקבות פעולות הכרייה, יוביל לתחלואה מוגברת במחלות נשימתיות ואף לגרימת מקרי מוות מוקדם בבני אדם החולים במחלות נשימתיות.
30. בחוות דעתם המפורטות קובעים ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב, כי מהירות הרוח הממוצעת והלחות הנמוכה באזור מובילות למסקנה, כי חלקיקי האבק שייווצרו בשל הכרייה יגיעו לעיר ערד

תוך דקות ספורות בלבד. עובדה זו מובילה למסקנה כי בשל הכרייה תגרם עלייה בתמותה הכללית בערך ובתמותה הקשורה במחלות נשימה. על-פי חוות הדעת, שיעור התמותה הכוללת בעיר ערד יעלה ב- 4.25%, **שמשמעותה שבעה מקרי מוות** נוספים בכל שנה וזאת למשך כל שנות פעילותו של המכרה (כשלושים שנים) כתוצאה מהפעלת המכרה. ראו דברי הסיכום החמורים של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב:

"לאחר שעיינו בדוחות שהועברו לנו על ידיך, המהווים סקר השפעה על הסביבה (אם כי אינם מעודכנים) ובהתייחס לחישובים אשר טמונים בדוחות אלו, ומבלי להסכים איתם בהכרח, ובהתאם לידע הרפואי העדכני אשר תמציתו הובא בחלק הקודם עולה התמונה הבאה (לגבי השפעת זיהום האוויר בלבד על פטירות בקרב תושבי העיר):

בהנחה שתתקיימנה כל ההנחות הטמונות בדוח הסקר הסביבתי שיעור התמותה הכוללת בערד יעלה ב 4.25% המשמעות הנה תוספת של שבעה נפטרים נוספים בכל שנה רק כתוצאה מפעילות המכרה. (ברור לנו כי זיהום האוויר לא יתפשט באופן אחיד בכל העיר אך לדעתנו הנתון משקף את האפקט הכולל שכן באזורים סמוכים יותר, ובהתאם לכיוון הרוח שיעור הזיהום יהיה גבוה יותר וכך "יפצה" על אזורים אחרים). שיעור הנפטרים הנוסף ממחלות לב וריאה, כתוצאה מפעילות המכרה בסמיכות כה רבה ליישוב עירוני יהיה כאמור 6% והמשמעות בפועל היא של ארבע פטירות נוספות בכל שנה מסיבות אלו. נדגיש כי מדובר בסך הכל בשבעה נפטרים בשנה, מהם ארבעה ממחלות לב-ריאה.

בנוסף, עלולים להיות מקרים נוספים של תחלואה בסרטן הריאה, שהנו סרטן קטלני ביותר (עם שיעורי הישרדות של כ 10% בלבד לאחר 5 שנים מיום האבחון) וזאת כתוצאה מחשיפה מוגברת לגז הרדון ונגזרותיו. נתונים אלו אינם נכללים באותם שבעה מקרי פטירה שצוינו לעיל והם יתווספו אליהם.

אין בידינו בשעה זו נתונים אודות שיעור פניות לרופאים או לחדרי מיון ולכן לא חושבו הנתונים בנושא. עוד נציין כי משמעות הפגיעה בתפקודי הנשימה הנה נזק מצטבר למשך שנים אשר מתבטא אף הוא בשיעור פניות לרפואה ראשונית, אשפוזים נכויות ומוות מוקדם בעתיד.

נציין את פליאתנו הרבה שכן בכל הנתונים שהועברו לידינו לא הייתה התייחסות להשפעות הבריאותיות האפשריות כתוצאה מהקמה והפעלת מכרה פוספטים באזור עתיר רדון ובסמיכות כה רבה לאוכלוסייה, ויתירה מזו, כאשר מדובר במיזם שכזה הנמצא במרחק של כקילומטר מבית ספר יסודי.

כרופאים מומחים בבריאות הציבור ואנשי מחקר בתחום
השפעות כי הסיכונים הבריאותיים, כפי שתארנו כאן,
הקשורים להקמת מכרה פוספטים בסמוך ליישוב וזאת עוד
מבלי בראשית מכתבנו, לא מאפשרים להקים מכרה שכזה
במקום המוצע."

נספח ו: חוות דעתם המפורטות של ד"ר מיכה ברחנא, מומחה בבריאות הציבור ובמנהל רפואי בבית-הספר לבריאות הציבור באוניברסיטת חיפה וד"ר יהונתן דובנוב, רופא מומחה בבריאות הציבור בבית-הספר לבריאות הציבור באוניברסיטת חיפה מיום 30 מאי 2008 ומיום 28 פברואר 2008.

31. לחוות דעתם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב הוצגה תמיכתו הבלתי מסויגת של פרופ' אליהו ריכטר, רופא מומחה מבית הספר לבריאות הציבור ורפואה קהילתית של האוניברסיטה העברית והדסה. פרופ' ריכטר הוא מומחה ישראלי בעל שם עולמי בתחום בריאות הציבור, בעל ניסיון של 35 שנים במחקר וייעוץ בהערכת סיכונים סביבתיים ומניעתם. לטעמו של פרופ' ריכטר המסקנות אליהן הגיעו ד"ר דובנוב וד"ר ברחנא הינן נכונות. גם לעמדתו קיימת סכנה רבה בהקמתו של המכרה, סכנה שיש בה כדי להביא לעליה בתמותה ובתחלואה בקרב תושבי ערד והסביבה. ראו דבריו של פרופ' ריכטר כפי שהוצגו במקור:

"I totally agree with Drs Bar Hana and Dubnov regarding the risks for increased morbidity and mortality for respiratory and cardiovascular disease from the exposures we can anticipate to be produced by the site.

But since we are dealing with phosphate particulates, there will be exposure to its radiation breakdown products, not only from radon gas, but from the direct contact of these particulates and point release of alpha radiation to tissues in the upper and lower airways, and via ingestion into the G-I tract. . For children there will be additional exposures from crawl-hand-mouth route.

...

Although the community concentrations can be expected to be lower, they will be round the clock and involve the entire population including the young and those with preexisting illness. In phosphate rich areas in China, community exposures to aerosols have been suggested to produce increased risks for Nasopharyngeal carcinoma and other cancers.

The weight of the preliminary evidence points to the production of a non-trivial set of health risks for the population of Arad from the operation of the Barir mine and related activities in transportation and shipping. **I concur with Bar Hana and Dubnov, but at this stage cannot provide a quantitative assessment of the increases in risks, although I believe they may be greater than those calculated, given the problems with child hood exposure.**

The burden of proof is on those claiming that the mine will not produce these risks."

נספח ז: חוות דעתו של פרופ' אליהו ריכטר מיום 25 באוקטובר 2009 התומכת בחוות דעתם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב.

32. לדברים אלה מצטרף מכתבו של פרופ' שי לין, רופא ואפידמיולוג מומחה בבריאות הציבור ובמינהל רפואי. בעמדתו מצביע פרופ' לין על הרדון והאורניום הנישאים בחלקיקי הפוספט המרחפים כחומרים, שהוכרו על-ידי משרד הבריאות ועל-ידי גורמים בינלאומיים כמסרטנים ודאיים בבני אדם, ושכל חשיפה אליהם מהווה סכנה של ממש לחייהם של הנחשפים לו. להלן דבריו של פרופ' לין:

"ברור לי שעלולה להיות פגיעה חמורה בבריאות אצל אלו שיחשפו לחומרים מסרטנים ודאיים (דרך חלקיקים מרחפים באויר) או לקרינה מיננת בשל חלקיקים רדיואקטיביים.

...

חומרים שהם מסרטנים ודאיים נכללים ברשימות של "מסרטנים ודאיים בבני אדם" של ארגונים בינלאומיים כמו ארגון הבריאות העולמי WHO והרשות הבינלאומית למחקר בסרטן IARC ובמסמך רשמי של ממשלת ארה"ב. ועדות שונות של משרד הבריאות מכירות בסוגים אלו במדינת ישראל.

יש לציין שהכללת חומר ברשימות כנ"ל נעשית תמיד לאחר מחקר מקיף ביותר, המסכם עשרות ומאות מאמרים, ולאחר לקיחה בחשבון (ובקרה) של גורמים אפשריים אחרים של סרטן כגון מבנה גנטי, עישון, גיל, מוצא אתני וכד'. החומרים הכלולים ברשימה הנם איפוא גורמי סיכון עצמאיים וודאיים לסרטן."

נספח ח: עמדתו של פרופ' שי לין מיום 24 בינואר 2010.

ג.3.ב. חוות דעת מקצועיות נוספות

33. לחוות הדעת של מומחים בתחום בריאות הציבור מצטרפות שתי חוות דעת נוספות. האחת היא חוות דעתו של הפיזיקאי, ד"ר חנוך כסלו מיום 2 ביוני 2008, המבוססת על נתוני בדיקות אמת במכרה פוספט פעיל מאזור פלמירה בסוריה המצוי בתנאי אקלים דומים לאלו הקיימים

בערד וסביבתה. מסקנותיו מערערות לחלוטין את הנתונים שבתסקיר עבור ריכוז החלקיקים המרחפים הצפוי סביב המכרה, ומצביעות על שגיאה חמורה בתסקיר. להלן ציטוטים נבחרים מדבריו:

"כדי לאמוד את שיעור האבק שיגיע לאזור המגורים בערד, כותבי התסקיר אספו קורלציות ספרותיות שונות לאומדן כמות האבק שתפלט ממקורות שונים במהלך פעילות המכרה. לאחר מכן הכותבים הזינו לכאורה את הנתונים שחישבו ע"י הקורלציות למודל החישובי ISCST3 אשר נועד לחישוב זיהומי אבק וחלקיקים והמאושר ע"י ה EPA. כותבי התסקיר צירפו את תוצאות המודל החישובי אשר מראות לכאורה את סה"כ האבק המורחף (TSP) הצפוי במרחקים שונים ממרכז המכרה.

...

אציין, כי כותבי התסקיר השתמשו במודל החישובי האמור כמות שהוא, ולא טרחו לכייל את תוצאות המודל שקיבלו על בסיס מדידות כלשהן המתייחסות למכרה פוספטים. באופן תמוה, כותבי התסקיר נמנעו גם מלהתייחס לתכולת האורניום בפוספט, ליצירת גז הרדון בשכבות הפוספט במכרה וסביבתו ולפיזור תוצרים רדיו-אקטיביים נישאים באבק הפוספטים אל סביבת המכרה.

...

על כן אני קובע בצער כי הפער הדרמטי בין תוצאות המודל הממוחשב שבתסקיר לבין המדידות במציאות אינו קביל ומצביע על שגיאה חמורה ביותר בשימוש במודל הממוחשב, או בהזנת נתוני הקלט שלו.

34. מסקנות חוות דעתו של ד"ר כסלו באשר להיקף התמותה והתחלואה באזור המכרה חמורות אף יותר מחוות דעתם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב. משמעות חוות דעתו היא כי הפגיעה הצפויה בחייהם ובבריאותם של תושבי האזור גדולה הרבה **ועשויה להגיע לכדי 21 מקרי מוות נוספים בכל שנה למשך כל תקופת הכרייה (כשלושים שנים)**. להלן החלק הרלוונטי מחוות הדעת:

"בדו"ח המעריך את הנזקים הבריאותיים בערד עקב הפעלת המכרה, מציינים ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב כי החוקרים מתייחסים לאחרונה לקבוצת החלקיקים PM 2.5 כמסוכנת ביותר לבריאות האדם. תוך שימוש בקורלציות המבוססות על שיעור PM 2.5 (מסקנה 1 בדו"ח) ועל פי נתוני TSP שנמסרו להם, הם קבעו כי הפעלת המכרה תגרום ל- 7 פטירות נוספות בעיר ערד.

...

בהסתמך על אומדן של תוספת החלקיקים מקבוצה PM 2.5 בהתאם לנתונים, טבלה 1.5.5.1 ועל הקורלציות בדו"ח ברחנא ודובנוב, אני מעריך כי העלייה הכוללת בשיעור הפטירות תהיה כ-13% בשנה עבור אנשים הגרים במרחק 3.5 ק"מ מהמכרה. מאחר ושיעור הפטירות השנתי הממוצע בערד הוא 167, הפעלת המכרה בתפוקה מלאה תגרום לתוספת של 21 פטירות בשנה בערד (בהנחה שכל התושבים גרים במרחק 3.5 ק"מ מהמכרה).

...

עוד אציין, כי על פי הנתונים שלעיל, הפעלת המכרה בתפוקה מלאה תגרום אצל דיירי בתים במרחק 1 ק"מ מהמכרה לתוספת פטירות כה גבוהה עד כדי פסילת אותה סביבה למגורי אדם.

...

אני תמה על כותבי התסקיר על שלא טרחו לכייל (Benchmarking) את התוכנה בה השתמשו לעומת תוצאות מדודות המדווחות בספרות, בטרם הגשתו. למיטב הבנתי, החוק מחייב כותבי דו"ח שמסקנותיו עלולות לגרום לאובדן חיי אדם לבסס את חישוביהם ומסקנותיהם. למיטב הבנתי, המחדל של כותבי הדו"ח כאמור יהיה לעזר רב בתביעות שיוגשו ע"י תושבי ערד שיפגעו מנזקי המכרה כנגד כותבי הדו"ח האמור והמשתמשים בו.

נספח ט: חוות דעתו המלאה של הפיזיקאי ד"ר חנוך כסלו.

35. לחוות דעת זו מצטרפת חוות דעתו הפומבית של ד"ר אריק קרסנטי מיום 14 מאי 2008 שהוגשה למשרד להגנת הסביבה, על-פי הזמנתו, המצביעה בברור על עליה צפויה בשערי התמותה בסביבת העיר ערד והרעה הניכרת הצפויה במצב התחלואה הכללית בקרב תושבי העיר וסביבתה. בדבריו מציין ד"ר קרסנטי, כי העובדה שבערד מתגוררת אוכלוסייה שהיקף התחלואה בה במחלות ריאתיות גדול, עשויה אף להקצין את השפעותיו של המכרה על היקפי התמותה והתחלואה בעיר.

36. דבריו אלה של ד"ר קרסנטי חשובים מאוד לענייננו, שכן בחינת הסיכון מפעילותו של המכרה ראוי שתבסס על החוליה החלשה ביותר מבחינה בריאותית באזור, שהיא ככל הנראה, אותה קבוצה של תושבי העיר ערד והסביבה החולה במחלות נשימתיות. בחוות דעתו מציין ד"ר קרסנטי את מרכיביו הרדיואקטיביים של אבק הפוספט ואת הסכנה החמורה הטמונה בו. לאור חשיבות הדברים, להלן ציטוט נבחר מחוות דעת זו:

"החלקיקים הנפלטים ממכרות פוספאט ידועים כמכילים מרכיבים בעלי פעילות רדיואקטיבית ומתכות כבדות. מתכות כבדות הם בהגדרה חומרים שחשיפתם מזיקה לבריאות היות ואין להם תפקיד

פיזיולוגי. הנוכחות של אלמנטים רדיואקטיביים, בעלי מחצית חיים ארוכה, באבק הנפלט מהמכרה, וכתוצאה מכך באוויר שנושמים תושבי האזור, בעייתית במיוחד. מדובר בחשיפה לחלקיקים עדינים, ואפילו עבור חלקם בחלקיקים עדינים במיוחד, שחודרים למערכת הנשימה ושוקעים בתוך הראות. אומנם אין היום מידע מובהק לגבי ההשפעות לטווח הארוך של מצבים אלה, אך העובדה שחלקיקים אלה משחררים באופן מתמשך קרינת אלפא, לרוב בצורה של יצירת גז ראדון in situ (בתוך עומק הריאות) - דבר השונה לחלוטין מבעיית של ריכוזים גבוהים של ראדון באוויר הסביבתי, מטרידה במיוחד. אכן, מדובר בקיום של חשיפה אינטימית למרכיבים בעלי פוטנציאל לפגיעה מתמשכת, גנו-טוקסית, ולכן העלולה להיות מסרטנת. קל להבין שהמצב יכול לגרום לתוצאות חמורות במיוחד, בעיקר בקרב אוכלוסיית הילדים שיהיו חשופים לטווחי זמן של שנים לתוספת קרינה בתוך הריאות שלהם.

נספח י: חוות דעתו המלאה של ד"ר אריק קרסנטי.

37. ככל הידוע לעותרים, מצויה בידי המשרד להגנת הסביבה חוות דעת נוספת, חמורה הרבה יותר, שהוגשה על-ידי ד"ר קרסנטי. לאחר הגשתה של חוות דעת זו, נתבקש ד"ר קרסנטי לגבש חוות דעת נוספת, על בסיס נתונים שונים. חוות הדעת המתוקנת קיבלה פומבי כאמור ביום 14 מאי 2008 וציטוט נבחר ממנה הוצג לעיל.
38. יצוין, כי כל חוות הדעת המציגות התנגדות להקמתו של המכרה בשל הסכנות החמורות הטמונות בו, בוצעו על-ידי גורמים אובייקטיביים ומהימנים. ככל הידוע לעותרים, חלקם אף לא קיבלו כל תמורה עבור הצגת עמדתם המקצועית. כך לדוגמה, חוות דעתם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב ניתנה למנכ"ל עיריית ערד לבקשתו וללא כל תמורה. חוות דעתו של ד"ר כסלו ניתנה לנציגות תושבי העיר ערד בהתנדבות וללא כל תמורה.

ג.4. עמדת משרד הבריאות המתנגד להקמתו של המכרה

39. בעקבות חוות הדעת המקצועיות האמורות, הביעו שורה של גורמי מקצוע במשרד הבריאות התנגדות נחרצת נגד הקמתו של המכרה.
40. במכתבה מיום 26 בפברואר 2008 ליו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז דרום במשרד הפנים מציינת מהנדסת מחוז דרום במשרד הבריאות כי הקמתו של המכרה תביא לעלייה של כ- 4.25% בשעורי התמותה הכללית בערד. לדבריה, משמעותה של עלייה זו הינה תוספת של **שבעה מקרי מוות נוספים בשנה**. כמו כן, מציינת מהנדסת המחוז במכתבה כי בעקבות הקמתו של המכרה בשדה בריר, תרשם ירידה בתפקודי ריאות תקינים אצל ילדים בשעור של 1.1% בשנה וכן תרשם עלייה בפניות של ילדים עד גיל 14 לחדר מיון בשעור של 0.25% בשנה. בנוסף יעלה שעור פנייתם של מבוגרים מעל גיל 65 לחדר מיון בשעור של 0.4% בשנה.

41. בנוסף לכל זאת, מציינת מהנדסת המחוז כי צפויה עליה נוספת של מקרי סרטן ריאות כתוצאה מחשיפה מוגברת לקרינה רדיואקטיבית ולאבק חלקיקי עדין. את מכתבה חותמת מהנדסת המחוז במסקנה ברורה, לפיה הקמתו של המכרה מסכנת באופן ברור ומוחשי את חייהם של תושבי ערד והסביבה, ומכאן התנגדות הנחרצת להקמתו של המכרה. לאור חשיבות ונחרצות הדברים, הם מובאים כאן כלשונם:

"הנתונים חושבו לגבי ערד, אך ברור שהשפעות דומות ואף חריפות מכך יהיו על תושבי אל-פורעה והפזורה באזור, והשפעות יהיו גם על תושבי כסייפה.

זאת, מבלי להתייחס להשפעות המזיקות של חלקיקים אחרים, של רעש מפיצוצים, פגיעה בנוף, פגיעה בתדמית העיר, פגיעה בתירות של האזור, העלאת עומס התנועה של כלים כבדים, משאיות וסיכון לתאונות דרכים כתוצאה מכך.

לאור זאת, איננו מעלים על הדעת אפשרות לאשר תכנית זו להפקדה ואנו מצפים שלא תתנו קולכם לאישור תכנית זו.

נספח יא: מכתבה של מהנדסת המחוז מיום 26 פברואר 2008.

42. במכתב נוסף של מהנדסת מחוז הדרום במשרד הבריאות מיום 16 ביוני, 2008, מציינת מהנדסת המחוז, כי משרד הבריאות מתנגד להקמתו של המכרה גם לאחר שנבחנו חוות דעתו פרופ' ריבק, חוות דעתם הנוספת של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב וחוות דעתו של ד"ר כסלו. להלן ציטוט מדויק ממכתבה של מהנדסת המחוז:

"בהמשך למכתבנו שבסימוכין ולחוות הדעת הבריאותית של ד"ר מ. בר-חנא וד"ר י. דובנוב שצורפה לו, התקבלו תגובות, ביניהן של ד"ר י. ריבק מטעם חברת "רותם אמפרט". תגובות אלה הועברו גם אליכם. עורכי חוות הדעת הבריאותית הנ"ל מצאו לנכון להגיב ולעדכן את חוות דעתם לאור תגובות אלה ובמיוחד להתייחס לאמירות של ד"ר י. ריבק מטעם חברת הפוספטים.

מצ"ב לידיעתכם ולעיוונכם חוות הדעת המעודכנת של המומחים לבריאות הציבור ד"ר מ. בר-חנא וד"ר י. דובנוב מ-30.5.08, מנומקת היטב ומחזקת ביתר שאת את דעתנו שאין להסכים לאישור התכנית למכרה בשדה בריר בגלל הסיכון הבריאותי הוודאי לאוכלוסיה של ערד ושאר היישובים השכנים. כמו כן נמסר

לנו מסמך חשוב של ד"ר חנוך כסלו – פיזיקאי יועץ מ-2.6.08 שהתנדב לבדוק את התסקיר עבור תושבי ערד. מדהים לקרוא את מסקנותיו שמערערות לחלוטין את הנתונים שבתסקיר עבור ריכוז החלקיקים המרחפים הצפוי סביב המכרה, ומצביעות על שגיאה חמורה בתסקיר, שמשמעותה כי הפגיעה הצפויה בבריאות תושבי האזור גדולה הרבה יותר."

נספח יב: מכתבה של מהנדסת המחוז מיום 16 יוני 2008.

43. לעמדתה של מהנדסת מחוז דרום במשרד הבריאות הצטרף גם ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות. ביום 3 ביוני 2008 התקיימה ישיבה מיוחדת של השדולה הסביבתית-חברתית בכנסת שעסקה בעקרון הזהירות המונעת, במסגרתה הוצג כמקרה מבחן עניין הקמתו של אתר לכריית פוספט בשדה בריר, בסמוך לעיר ערד וליישובים כסייפה ואל-פורעה. במסגרת הרצאתו המפורטת, הציג באופן מעמיק ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, ד"ר איתמר גרוטו, את התנגדותו הנחרצת ואת התנגדות הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות להקמתו של המכרה.

44. לדבריו של ד"ר גרוטו, הקמתו של המכרה תביא לסכנה חמורה לחייהם, לבריאותם ושלמות גופם של תושבי ערד והסביבה. על-פי עמדתו, משרד הבריאות מחויב לעקרון הזהירות המונעת ועל-כן מתנגד באופן תקיף להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בשל הסכנות החמורות הצפויות מהקמתו.

45. בעקבות פניות תושבי העיר ערד וישובי הסביבה לסגן שר הבריאות, ח"כ יעקב ליצמן, התקיים ביום 13 בספטמבר 2009 דיון במשרד הבריאות בהשתתפות סגן שר הבריאות, ח"כ יעקב ליצמן, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, ד"ר איתמר גרוטו, רופאת מחוז דרום במשרד הבריאות ונציגת המשרד בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז דרום של משרד הפנים, ד"ר אילנה בלמקר, מהנדסת מחוז דרום במשרד הבריאות ונציגת המשרד בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז דרום של משרד הפנים, גב' הדסה אדן, (להלן: "הדיון"). בדיון השתתפו גם ב"כ העותרים ונציגי תושבי העיר ערד וישובי הסביבה. בדיון הוחלט כי:

"משרד הבריאות תומך בעמדתם המקצועית של אנשי המשרד המתנגדת להקמת המכרה בשדה בריר בשל הסכנות הטמונות בהקמתו לחייהם ולבריאותם של תושבי ערד והסביבה. לפיכך הוחלט כי משרד הבריאות לא יוציא מכרז לקבלתן של חוות דעת בינלאומיות כפי שנמסר לוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז דרום של משרד הפנים."

46. על הסיבה המרכזית להצגתה של התנגדות משרד הבריאות להקמתו של המכרה ניתן ללמוד מדבריו של סגן שר הבריאות בדיון. להלן עיקרי הדברים מתוך סיכום הדיון:

"באם קיימים חילוקי דעות בריאותיים בין הגופים - משרד הבריאות מתנגד. תושבי ערד רכשו את דירותיהם גם בשל תנאי מזג האוויר המיטיב עם חולי מחלות נשימתיות. ממצאי הדוח כפי שציינה גב' אדן מהנדסת המחוז מצביעים על ההשפעות הבריאותיות, שיכולות להיגרם בשל חשיפה לאבק, ירידה בתפקודי ריאות ועליה צפויה נוספת של מקרי סרטן ריאות."

47. עוד ניתן ללמוד מסיכום הדיון כי ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, ד"ר איתמר גרוטו, מאשר כי בחודש יוני 2008 במסגרת דיון בכנסת הצהיר כי הוא מתנגד להקמת המכרה

בשדה בריר בשל ההשלכות הבריאותיות הצפויות מהקמת המכרה, אשר עלולות לפגוע בבריאות התושבים.

נספח יג: סיכום הדיון שנערך במשרד הבריאות ביום 13 בספטמבר 2009.

48. בהמשך, וכפי שהוצג לעיל, גובשה סופית עמדת משרד הבריאות המתנגדת נחרצות להקמתו של המכרה. עמדה זו, כאמור, גובשה במסגרתה של חוות דעת מסכמת ומפורטת שנכתבה על-ידי ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב שאושרה על-ידי ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות.

49. כפי שהוצג בתחילת הפרק העובדתי, חוות דעת זו כוללת ניתוח מפורט, מקצועי ומעמיק של כל חוות הדעת שהוגשו למשרד הבריאות. המסקנה המרכזית שעולה מחוות דעת זו היא, כי הפעלתו של המכרה תגרום לתוספת זיהום אוויר, אשר תביא לתוספת תמותה ותחלואה בקרב תושבים המתגוררים בסביבת המכרה. להלן, שוב, עיקרי פרק המסקנות בחוות הדעת האמורה:

"אין ספק שהפעלת המכרה (שהינה פעילות מלאכותית) תביא לתוספת זיהום האוויר בערד וסביבתה וכתוצאה מכך, לתוספת תחלואה ותמותה.

...

לסיכום: לדעתנו, הפעלת המכרה תגרום לתוספת זיהום אוויר אשר תביא לתוספת תמותה ותחלואה.

נספח יד: חוות דעתם הסופית של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב מיום 16 באפריל 2010.

50. כאמור, בעקבות חוות דעת זו, אישר המשיב 4, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, את מסקנות חוות הדעת המסכמת שהוגשה לו על-ידי ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב. במכתבו למהנדסת מחוז הדרום במשרד הבריאות הוא קובע, כי מסקנותיהם של ד"ר ברחנא וד"ר דובנוב מקובלות עליו מבחינה מקצועית, ובכך הפכה עמדה זו לעמדתו הסופית והמוחלטת של משרד הבריאות בעניין הקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר.

נספח טו: מכתבו של ראש שירותי בריאות הציבור מיום 18 באפריל 2010.

5.ג. עמדת משרד הביטחון המתנגד להקמתו של המכרה

51. בעקבות חוות הדעת הבריאותיות שהוצגו לעיל, וכמענה לפנייתו של בא-כוח העותרים, התקבלה במשרדו של בא-כוח העותרים מכתבה של עוזרת שר הביטחון, עו"ד רות בר, מיום 29 ביוני 2009 אשר ממנו ניתן ללמוד כי צה"ל מתנגד להקמת המכרה בשל החשש הצפוי לחיילי צה"ל השוהים בשטח האימונים הפרוסים באזור המכרה. להלן הדברים:

"אבקש לעדכנכם כי צה"ל מתנגד להקמת המכרה בשדה בריר בשל החשש לפגיעה בבריאות של חיילי צה"ל, השוהים בשטחי האימונים הפרוסים באזור זה."

נספח טז: מכתב עוזרת שר הביטחון לבא-כוח העותרים.

ג.6. התערבות המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בהחלטת משרד הבריאות

52. על-פי מידע שהגיע לידי העותרים, לאחר גיבושה הסופי של עמדת גורמי המקצוע במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, המתנגדים נחרצות להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בקרבת העיר ערד בשל הסכנות לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור, פנה המזכיר הצבאי של ראש הממשלה לסגן שר הבריאות ולראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות וביקש לשנות את עמדתם המקצועית של גורמי המקצוע במשרד הבריאות המתנגדת להקמתו של המכרה משיקולים בריאותיים וכל זאת בטענה לפיה קיימים אינטרסים ביטחוניים התומכים בהקמתו של המכרה.
53. על-פי המידע שהגיע לידי העותרים, זימן המזכיר הצבאי של ראש הממשלה את סגן שר הבריאות ואת ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות לפגישה במשרד ראש הממשלה ובמסגרתה ביקש מהשניים, כי יאפשרו קבלתה של חוות דעת נוספת מטעמו של פרופ' שמואל שפירא, מומחה בהרדמה ורפואה צבאית, שתמומן ותוזמן על-ידי משרד ראש הממשלה ואשר תביא לשינוי עמדת משרד הבריאות המתנגד להקמתו של המכרה.
54. ראוי לציין כבר כעת, כי על-פי מידע מהימן שהגיע לידי העותרים ואשר יוצג להלן, בקשתו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה נענתה וזאת על-אף שהנימוק שעמד בבסיס בקשתו של מזכירו הצבאי היה נימוק ביטחוני, הזר לשיקולים הבריאותיים אותם שקלו גורמי המקצוע במשרד הבריאות.
55. כראייה למהמנות הדברים האמורים, מציגים העותרים בפני בית המשפט הנכבד את תמלול שיחתו של בא-כוח העותרים עם ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות מיום 23 בפברואר 2011. כפי שניתן להתרשם להלן, מאשר ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות בפני בא-כוח העותרים, כי חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא התקבלה לאחר התערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה וזאת משיקולים ביטחוניים שהוצגו בפני המשיבים 3,4. להלן תוכן השיחה:

חלק 1

- ב"כ העותרים: "שלום, איתמר?".
 ד"ר גרוטו: "כן".
 ב"כ העותרים: "הי, מדבר אפי מיכאלי, מה שלומך?".
 ד"ר גרוטו: "בסדר".
 ב"כ העותרים: "תשמע, רציתי לשאול אותך משהו לגבי שדה בריר".
 ד"ר גרוטו: "כן".
 ב"כ העותרים: "אני מבין שקיבלתם חוות דעת מפרופסור שפירא, נכון?".
 ד"ר גרוטו: "אני לא לא, אני לא ראיתי את זה... לא יודע".
 ב"כ העותרים: "כי אני הבנתי שיוחנן לוקר ביקש מכם לקבל חוות דעת בגלל איזה שהוא שיקול בטחוני שאנחנו לא, לא מצליחים לאתר מהו השיקול הזה.

סיפרו לך קצת על זה? אנחנו פשוט מחפשים לחפש את ה... את המידע הזה."

ד"ר גרוטו: "לא... את האמת... שאחרי שפנו אלינו... לא... התערבתי למה שיקולים, אמרו... שלהם... אני לא יודע יותר מדי פרטים".

ב"כ העותרים: "כן, אבל למה בכלל המזכיר הצבאי מתערב בנושא הזה? זה מה ש.. זה מה שמוזר, ואיך אתם, זאת אומרת, העניין הוא בריאותי הרי, לא בטחוני. מבחינתכם בעצם חוות הדעת היא חוות דעת בריאותית, לא בטחוני, אז איך פתאום צץ יוחנן לוקר?"

ד"ר גרוטו: "לא יודע, עובדה שהוא צץ, אני לא יודע, לא יודע להגיד לך כרגע... זה לא משנה מבחינת... הבריאותית... צריך ללכת להסתכל על ההבטים הבריאותיים... יכול להיות... כל השיקולים ולהחליט מה ש...".

ב"כ העותרים: "לא, אבל בסדר, כשאתם שוקלים, כשאתם עושים שיקול דעת ומציגים לועדה המחוזית שיקול דעת בריאותי אז זה לא, הוא חייב להתבסס רק על שיקולים בריאותיים. ולקבל חוות דעת אחרי שכבר קבעתם באופן סופי מה היא העמדה של המשרד, רק בגלל שיש איזה שהוא אינטרס בטחוני, שאף אחד לא מספר עליו, לקבל חוות דעת נוספת זה נשמע לי קצת בעייתי, אתה לא חושב?"

ד"ר גרוטו: "אני לא יודע. קודם כל חוות דעת נוספת אני חושב שזה, זה אפשרי, זה לא אני ביקשתי אותה... אני, אין לי... לא שיניתי את העמדה שלי".

ב"כ העותרים: "לא, מה זאת אומרת? אני יודע שזה משרד ראש הממשלה גם ביקש וגם מימן את זה, אבל השיקול הבטחוני שם הוא נשמע לי שיקול זר. אני שואל את עצמי איך אתה מתייחס לזה בתור, אתה יודע, בסופו של דבר הנושא של בריאות הציבור הוא בידיים שלך איך אתה מתייחס לזה שיש איזה שהוא שיקול בטחוני שזולג בעצם לשיקול הדעת שלך?"

ד"ר גרוטו: "אני לא, זאת אומרת אני לא... מבחינתי אני אומר שוב פעם זכותו של... לקבל חוות דעת... שמישהו כל גורם פוליטי... לקבל חוות דעת בריאותית נוספת. אני לא... אמרתי את שלי... אני לא שיניתי את עמדותי...".

ב"כ העותרים: "לא, בסדר, אבל איך יוחנן לוקר קשור לזה?"

ד"ר גרוטו: "אני לא יודע, ממש לא, אתה יודע... בא... ביקשו... פנה עם זה

לא ברמות שלי, אתה יודע, אני לא התערבתי ב...".

ב"כ העותרים: "לא, אבל שאלת אותו? כאילו, ברור שהוא לא מגיע מאיזה שהוא אינטרס בריאותי. ברור שהוא מגיע מהכוון של האינטרס הבטחוני השאלה אם שאלת...".

ד"ר גרוטו: "תשמע משהו... לא, לא רציתי להיכנס לפרטים ה... יותר מדי,

לא יודע, לא... הוא בא לתת... ו... זהו אני לא יכול כרגע להרחיב לך...".

- ב"כ העותרים: "תגיד, ומה המשקל שתתנו לזה בכלל? אתם יודעים? אתה יודע?".
 ד"ר גרוטו: "אני לא יודע. אני כבר לא, אני לא.. כרגע, זאת אומרת, זו החלטה שהיא לא...".
- ב"כ העותרים: "לא, אבל אתה כתבת מכתב, אתה כתבת איזה מכתב קצר להדסה שבעצם העמדה של יוני, של יוני דובנוב מקובלת עליך וזה בעצם מה שהולכת... לועדה המחוזית. אז עכשו מה, ליצמן בעצם ישנה את העמדה של משרד הבריאות?".
 ד"ר גרוטו: "א...".
- ב"כ העותרים: "לשולחן של מי הגיעה חוות הדעת של שפירא?".
 ד"ר גרוטו: "אני לא יודע, לא יודע כרגע למי הגיע, אבל... לא אלי בכל אופן, אני לא ראיתי אותה, האמת שאני לא ראיתי אותה".
- ב"כ העותרים: "טוב בסדר, אני מבין שאתה מתנגד למכרה, נכון?".
 ד"ר גרוטו: "אני את העמדה שלי לא שיניתי, לא שיניתי, כאילו אני חושב שכרגע, לפי הנתונים שיש לפני, המקרה... המכרה יכול להוסיף תחלואה. זה לא אומר ש.. זאת אומרת... זה העמדה שלנו - המכרה מוסיף תחלואה והנציג שלנו...".

חלק 2

- ד"ר גרוטו: "אני לא אהבתי את כל התהליך הזה... אין לי כרגע אפשרות... זה לא...".
- ב"כ העותרים: "הבנתי, או-קיי".
- ד"ר גרוטו: "נראה לי שזה פשוט... זאת אומרת אני מניח שזה איך שהוא צריך... לבוא לידי ביטוי השיקולים האלה ולהחליט... כרגע, כרגע אני לא יכול... אני לא יודע בעצמי על מה מדובר אפילו".
- ב"כ העותרים: "תגיד, מה אתה מציע שאנחנו נעשה?".
 ד"ר גרוטו: "א...".
- ב"כ העותרים: "כי אנחנו לא יודעים כלום, אתה מבין?".
- ד"ר גרוטו: "אני חושב שכדאי ל... אני חושב שכדאי לחכות, כי אני חושב שבכל זאת אולי צריך א... אני אנסה... אני אולי בהמשך אדע יותר פרטים. אני לא יודע מספיק פרטים בשביל להגיד לכם, אפילו לא ראיתי את חוות הדעת, כמו שאמרתי לך".
- ב"כ העותרים: "הבנתי".
- ב"כ העותרים: "טוב, מאה אחוז, איתמר, תודה שענית, תודה שדיברנו".
 ד"ר גרוטו: "בי, תודה".

56. חיזוק לדברים אלה הובאו גם בתחקירה של העיתונאית מרב דוד בסדרה של חשיפות אודות הפרשה בתוכנית "השבוע" בערוץ 10. ראו תחקירה הראשון בנושא מיום 14 בינואר 2011 ובו חשיפה על עצם מעורבותו של משרד ראש הממשלה בנושא:
57. <http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=773125> (נצפה לאחרונה ביום 27 בפברואר 2011).
58. כמו כן, ראו תחקירה השני של הגב' דוד מיום 25 בפברואר 2011 בו נחשפה זהותו של פרופ' שפירא כמי שנתן את חוות הדעת שהוזמנה על-ידי משרד ראש הממשלה:
59. על-פי מידע המפורסם באתר בית החולים הדסה, פרופ' שפירא הינו מנהל בית הספר לרפואה צבאית והוא מומחה להרדמה, טיפול נמרץ וניהול רפואי. ראו: http://www.hadassah.org.il/English/Eng_SubNavBar/TheDoctors/ShapiraShmuel.htm (נצפה לאחרונה ביום 27 בפברואר 2011).
60. יוטעם כי לעומתו של פרופ' שפירא, המומחים מטעם משרד הבריאות אשר בחנו את חוות הדעת השונות הינם מומחים בתחומי האפידמיולוגיה הסביבתית, זיהום אוויר וסרטן.
61. כמו כן, יודגש כבר כעת, כי עצם קיומו של השיקול הביטחוני בכריית פוספט על-ידי חברה פרטית מוטל בספק רב. אך מעבר לספק המוטל בעצם קיומו של השיקול הביטחוני ובמידת חוזקו אל מול הסכנות לחייהם ולבריאותם של תושבי אזור הכרייה, מלינים העותרים על כך, שנימוק ביטחוני הוא שהוביל להתערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בעבודתם של גורמי המקצוע במשרד הבריאות, שכן מדובר בשיקול זר ולא רלוונטי לגיבושה של העמדה באשר לסכנה הבריאותית הצפויה מפעילותו של המכרה.

ד. עיקרי הטענות המשפטיות

62. עקב דחיפות העתירה וקוצר הזמן, יפורטו להלן עיקר טענות העותרים.
63. עקב היעדר תגובה מצד המשיבים לפניית העותרים, שומרים לעצמם העותרים את הזכות להוסיף ולהעלות טענות משפטיות לאחר קבלת תגובת המשיבים לעתירה זו.

ד.1. שיקולים זרים

64. טענתם המרכזית של העותרים בעתירה זו הינה כי ההחלטה בדבר קבלתה חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא (להלן: "חוות הדעת הנוספת") הינה פסולה שכן שיקול זר מונח בבסיסה.
65. כפי שניתן ללמוד באופן ברור וחד משמעי מהתיאור העובדתי, גורמי המקצוע במשרד הבריאות גמרו בדעתם להתנגד להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר וזאת לאחר ניתוח מעמיק ומפורט של הסוגיה הבריאותית ותוך התחשבות בשורה ארוכה של חוות דעת שהוצגו בפניהם.
66. לאחר הכרעה סופית בסוגיה הבריאותית, התערב המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בעבודתם של אנשי משרד הבריאות וזאת בטענה כי קיימים טעמים ביטחוניים - המוטלים בספק - הזרים לשיקול הבריאותי אותו על משרד הבריאות לשקול.

67. התערבותו של המזכיר הצבאי היא שהובילה להזמנתה של חוות הדעת הנוספת התומכת בהקמתו של המכרה במטרה להשפיע על החלטתם המוגמרת של גורמי המקצוע במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור כדי שאלו לא יתנגדו להקמתו של המכרה מטעמים בריאותיים אותם - ורק אותם - עליהם לשקול במסגרת החלטתם.
68. כלל ידוע הוא כי על-מנת לטעון לקיומו של שיקול זר, יש להניח בפני בית המשפט תשתית עובדתית מספקת לתמיכה בטענה. ראו בעניין זה בג"צ 465/89 **אילנה רסקין נ' המועצה הדתית ירושלים**, פ"ד מד(2) 673 וכן דבריה של כבוד נשיאת בית המשפט העליון, השופטת דורית ביניש בבג"צ 4500/07 **ח"כ שלי יחימוביץ' ואח' נ' מועצת הרשות השניה לרדיו ולטלוויזיה**, תק-על(4)2007, 2285 :

"כידוע, הלכה היא כי על מנת לטעון לקיומם של שיקולים זרים, יש להניח בפני בית משפט זה תשתית עובדתית (ראו, בג"ץ 571/89 **מוסקוביץ' נ' מועצת השמאים**, פ"ד מד(2) 236, 246 (1990) (להלן: עניין מוסקוביץ'))."

69. כפי שהוצג לעיל, בשיחתו של ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות עם ב"כ העותרים, מאשר ראש שירותי בריאות הציבור בצורה מפורשת את התערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בהחלטת משרד הבריאות המתנגדת להקמתו של המכרה משיקולים בריאותיים.
70. כמו כן, מאשר ראש שירותי בריאות הציבור כי הנימוק שהוצג בפניו ובפני סגן שר הבריאות הינו נימוק ביטחוני. נימוק אשר הוביל לקבלתה של חוות הדעת הנוספת מטעמו של פרופ' שמואל שפירא.
71. לפיכך, עמדו העותרים בנטל הבאת הראייה לקיומו, לכאורה, של שיקול ביטחוני הזר לשיקול הבריאותי אותו על משרד הבריאות לשקול בבואו לשנות החלטתו המתנגדת להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר. לפיכך מבקשים העותרים מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים 3,4 שלא לשנות את עמדתם המתנגדת להקמתו של המכרה בשל חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא אשר הוזמנה ומומנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה כי קיים שיקול ביטחוני בהקמתו של המכרה.
72. כמו כן, לצורך בחינת אמיתותו ומהותו של השיקול הביטחוני שהנחה את המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בנסיון התערבותו בהחלטת גורמי המקצוע במשרד הבריאות, מבקשים העותרים מבית המשפט כי יורה למשיבים לחשוף את אותו שיקול ביטחוני - במידה ואכן קיים כזה - לצורך בחינת מהותו ומהימנותו.

2.ד שינוי החלטה וביטולה

73. כלל ידוע בשיטת משפטנו הוא כי בבואה של רשות לשנות החלטה שקיבלה, עליה לעשות זאת מטעמים מיוחדים כגון: תרמית, הונאה, טעות, היסח הדעת, ראייה חדשה שנתגלתה, תנאים שהשתנו ועוד. ראו לעניין זה בג"צ 28/74 שעשע נ' ועדת הערעורים לענייני מוניות, פ"ד כח(2)

- 652, 657 וכן בג"צ 799/80 שללם נ' פקיד הרישוי לפי חוק כלי יריה, פ"ד לו(1) 317, 331. כן ראו יצחק זמיר, **הסמכות המנהלית** (הוצאת נבו, 1996) 991.
74. כפי שהוצג לעיל, לא התגלתה כל ראייה חדשה בפני גורמי המקצוע במשרד הבריאות שיש בה כדי לשנות את החלטתם כנגד הקמתו של המכרה. חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא לא פורסמה ועל-כן לא ניתן לבחון את האפשרות כי היא מקיימת מבחן מחמיר זה בעניין שינוי החלטה של רשות שלטונית.
75. יצוין, כי במסגרת גיבוש עמדתו של משרד הבריאות בעניין התנגדותו להקמת המכרה בשדה בריר, הוצגו בפניו חוות דעת מטעמים של מומחים בבריאות הציבור אשר תמכו בהקמתו של המכרה. על-אף הימצאותן של חוות דעת אלה בפני משרד הבריאות, גמר בדעתו האחרון להתנגד להקמתו של המכרה ובכך העדיף בפועל את חוות הדעת הרבות אשר הצביעו על הסכנה הצפויה מהפעלתו.
76. לפיכך, גם אם חוות דעתו של פרופ' שפירא יש בה כדי לתמוך בהקמתו של המכרה, אין בה - על-פניו - כדי להוות טעם מספיק לשינוי עמדתו של משרד הבריאות כנגד הקמתו של המכרה. בעניין זה ראוי לציין כי על-פי ההלכה הפסוקה, שינוי החלטה שהתקבלה על-ידי הרשות אינה כמו קבלתה לראשונה. ראו בעניין זה דבריו של השופט ויתקון בבג"צ 113/52 זקס נ' שר **המסחר והתעשייה**, פ"ד ו 696, 700 :

"לא הרי ביטול רישיון, שכב ניתן, כהרי מתן רישיון חדש. רישיון חדש, הרי הלכה פסוקה היא, שגם חשד מבוסס יכול - בדרך כלל - לשמש סיבה מספיק טובה לסירוב רישיון; אולם באשר לביטול רישיון שכבר ניתן, סבורים אנו כי אחרי מתן הרישיון, אין לבטלו על-ס' חשד גרידא ללא חקירה, שהנוגע בדבר מוזמן להשתתף בה ולהשמיע את טענותיו."

77. לפיכך, מתבקש בית המשפט העליון להורות למשיבים כי בטרם שינוי החלטתם - במידה ויבחרו לעשות כן - יחשפו המשיבים בפני העותרים את חוות דעתו של פרופ' שפירא לצורך בחינת מהימנותה ותוקפה.

ד.3. חריגה מסמכות

78. תפקידו של המזכיר הצבאי לראש הממשלה הינו לייעץ לראש הממשלה בענייני צבא וביטחון. בנסיונו של המזכיר הצבאי להשפיע על החלטותיהם של הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות להתנגד להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר, חרג באופן קיצוני המזכיר הצבאי מסמכותו.
79. יוטעם, כי לעותרים ספק רב בעצם קיומו של שיקול ביטחוני בהקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר. אך גם אם קיים כזה, אין כל קשר בינו לבין שיקוליהם המקצועיים של אנשי משרד הבריאות המבקשים לקבוע את מידת הסכנה הצפויה מהקמתו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור.

80. עירוב של השיקול הביטחוני - אם קיים כזה - ונסיון לגרום לכך שישפיע על המסקנה הבריאותית הינו צעד קיצוני של חוסר סמכות מצידו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה ויש להכריז על פסלותו.
81. כלל ידוע במשפט המנהלי הוא כי פעולה בחוסר סמכות, אין לה קיום משפטי. ראו בעניין זה יצחק זמיר, **הסמכות המנהלית** (הוצאת נבו, 1996), דפנה ברק-ארז, משפט מנהלי (הוצאת לשכת עורכי הדין, 2010).
82. לפיכך, מבקשים העותרים מבית המשפט הנכבד כי יורה כי פעולתו של המזכיר הצבאי נעשתה בחוסר סמכות ועל-כן על גורמי המקצוע במשרד הבריאות להתעלם מחוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שנולדה בעקבות התערבות זו.

ה. נימוקים למתן צו ביניים

ה.1. הצו המבוקש

83. כפי שהוצג בתחילתה של עתירה זו, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים המורה למשיבים כדלקמן:
- א. כי המשיב 2, המזכיר הצבאי של ראש הממשלה, יחדל מלהתערב בהחלטתם של הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור הבריאות המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד בשל הסכנות הצפויות מפעילותו של המכרה לחייהם ולבריאותם של תושבי האזור.
- ב. כי לא תשונה החלטתם הגורמים המקצועיים במשרד הבריאות ובראשם ראש שירותי בריאות הציבור המתנגדים להקמתו של מכרה פוספטים בקרבת העיר ערד בעקבות חוות דעתו של פרופ' שמואל שפירא שהוזמנה ומומנה על-ידי משרד ראש הממשלה בטענה לקיומם של טעמים ביטחוניים בהקמתו של המכרה.

ה.2. נימוקים

84. על-פי ההלכה הפסוקה, בבואו של בית המשפט להכריע בבקשה למתן צו ביניים עליו לבחון שני עניינים: סיכויי העתירה להתקבל, ומאזן הנוחות. בבשג"צ 2598/95 **אדם טבע ודין נ' המועצה הארצית לתכנון** (לא פורסם), מציג השופט חשין את עיקרי הכללים למתן צו-ביניים. להלן הדברים:

"כללים אלה ידועים לכל, ועניינם הוא שניים: האחד הוא סיכויי של העותר לזכות בעתירה, והאחר הוא מאזן הנוחות ובכללו הנזקים העלולים להיגרם לעותר או למשיב אם יינתן או שלא יינתן צו ביניים.

...

אכן, עיקרה של בקשה למתן צו ביניים רואה אני במה שקרוי 'מאזן הנוחות' - היא כינויו של אותו מאזן אשר יהא: שימור הסטטוס קוו אנטה, שינויו של הסטטוס קוו, נזקים בלתי הפיכים וכיוצ"ב - מאזן נוחות להבדילו מסיכויי העתירה לגופה שאני רואה בהן יסוד מישני בבקשה."

85. לטעמים של העותרים, סיכויי העתירה להתקבל טובים. עצם התערבותו של המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בהחלטת הגורמים המקצועיים בשל משרד הבריאות אשר גמר בדעתו להתנגד להקמתו של מכרה הפוספטים בשדה בריר בשל הסכנה הבריאותית הצפויה מפעילותו וזאת בטענה לקיומם של שיקולים ביטחוניים הזרים לשיקול הבריאותי מציבה חשש כבד לחריגה מסמכות ולשקילתם של שיקולים זרים בפעולתו.
86. אחד מן הנדבכים הנשקלים במסגרת מאזן הנוחות הוא הנדבך של חשיבות שמירה על המצב הקיים ומניעת שינוי המצב לרעה (ראו בשג"צ 2598/95 אדם טבע ודין נ' המועצה הארצית לתכנון (לא פורסם) שאוזכר לעיל). בהקשר זה יצוין כי הוצאתו של צו הביניים חיוני בנסיבות שתוארו בעיקר לאור החשש כי הלחץ הרב המופעל על גורמי המקצוע במשרד הבריאות יכריע אותם ויובילם לשינוי החלטתם המקצועית משיקולים זרים לשיקול הבריאותי אותו עליהם לשקול.
87. מצב זה יוביל לפגיעה קשה באמון הציבור במוסדות השלטון ולמונעו.
88. אין בצו הביניים כדי לפגוע במי מן המשיבים.
89. בנוסף לכל האמור, בבחינת למעלה מן הנדרש, יצוין כי לבית משפט נכבד זה הסמכות ליתן, במקרים המתאימים, "סעד למען הצדק" שעיקרו צו ביניים חוקתי על חוקי מכח הוראות סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה (ראו ההחלטה למתן צו ביניים מתאריך 16 ינואר 2003 בבג"צ 3511/02 עמותת "הפורום לדו קיום בנגב" נ' משרד התשתיות, פ"ד נז(2) 102).

ו. סוף דבר

90. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צווי ביניים כמבוקש ולהורות על קיום דיון בעתירה בהקדם. נוכח חומרת העניין וחשיבותו מחד גיסא, ומפאת דחיפות העניין מאידך גיסא, להוציא צוויים על תנאי כמבוקש בפתיח לעתירה זו ולעשותם למוחלטים וכן לחייב המשיבים בהוצאות העתירה, לרבות שכר טרחת עורך-דין.

היום, 28 בפברואר 2011